

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) וַצִּחִים ס. תמורה כא. [מוספתא סנהדרין פ"ג]. (ב) [מגינה דף ג: וס"ג]. (ג) [וצחיס דף ג. ס:]. (ד) במדבר יח יז-יח, (ה) [משנה ג].

הגהות הב"ח

(א) גמרא מאימתי חייבין כ"ל ולות מ' נמחק: (ב) שם דאיכא צכורי הגר נ"צ עיין בתוס' ר"פ הספינה דף פא ד"ה למעוטי אדמת נכרי: (ג) רש"י ד"ה שלשה וכו' צספרי נ"צ וצמסכת תמורה דף כ"א: (ד) תוס' ד"ה יכול יעלה אדם מעשר שני צומן: (ה) ד"ה אפילו וכו' אליבא דמ"ד דקדושם צית: (ו) ד"ה ולי וכו' מאי מיצעני ליה לעיל: (ז) בא"ד תיפוק ליה בלאו היקשא דכל היכא דלכיל הו לכו וכו' קשה דקאמר לעולם כל"ל ולות ו' נמחק: (ח) בא"ד ולא הו ממעטינן ליה מהן היקשא וכו' אין אוכלין קדשי קדשים וקדשים קלים: (ט) בא"ד וטעמא דצכור לאו משום קדושם הבית אלא:

קדושם הבית אלא:

תורה אור השלם

(א) וְאֵכֶלֶתָ לְפָנֶי יי אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשִׁבְעַן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֵׂה הַגָּדֵף תִּירָשֶׁךָ וְיִצְתָּרְךָ וּבְכֻרֹת בָּקָרְךָ וְצִמְצִיךָ לְמַעַן תִּלְמֹד לִירְאָה אֶת יי אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: (דברים יד, כג) (ב) וּבָאֵת אֶל הַבֶּהֱן אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּיָמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִנֵּהנִי הַיּוֹם לִי אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי לְאַבְרָהָם לֵאמֹר

לָנוּ: (דברים כו, ג)

הגהות וצייונים

(א) רש"א **ראשונה** (גליון): [ב] רש"א קריאה והוידידו **מעשר שני** בשנה כו' (גליון): [ג] יש להוסיף גמי (באה"מ): [ד] [דף יז ע"ב ולפנינו הגרסא **רבא**] (גליון) כ"ה ברש"ש דצ"ל **רבא**: (ה) צ"ל **לפני** (רש"ש): [ו] תוס' רבינו פרץ ותיריך רש"י: [ז] צ"ל בכל עיר (מהר"ם) ובדבש תמר כ' דצ"ל **ערי ישראל** (וכ"ה בתוס' רבינו פרץ): [ח] נדצ"ל **שהופרשו** (רש"ש): [ט] נראה דתיבות "אבל הכא מיירי שאין המזבח כלל בנוי מקומם להלן אחר תיבות בשעת אכילת בשרו **אבל הכא** וכו' בנוי כ"ף הלכך (ברכות שמים): [י] "אין" מיותר (רש"ש):

אלו הן הלוקין

מאימתי חייבין עליהן. מייתה זר האוכלן: ש"עשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנוין צספרי (ג): **יבוא יעלה אדם בו**. קסצר קדושת הארץ לא צטולה ונריך להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו צירושלים

כלא פדיון: ת"ל בו. לפיכך טעון צית ולקמיה פריך מאי שגא

צכור דפשיטא ליה וצמעשר מיצעני

ליה: מצוה מי **ליבא**. וכיון דמנזה

איכא נפרוך נמי קרייה דמנזה: לא

פסיקא ליה. ומיניה צישראל אפילו

עיכוצא איכא למימר: וניהדר דינא

וניתי במה הצד. למה לי היקשא

נימא צכור יוכיח וחזר הדין החד

השוה שצחן שטעונין הצחת מקום

ואינן נוהגין אלא צפני הצית: צד

מוזבח. זה למתן דמים וזה להנחה: **ומאי קסבר**. האי תנא דפשיטא ליה

צכור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה

ראשונה. של צית קדשה לשעתה

וקדשה לעמיד לצא כי היכי דסצירא

ליה צקדושת הארץ וקא מיצעני ליה

מי קרינא ציה השתא כלא חומה

לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט

מעשר מצכור: **אפי' בכור גמי**.

יקרצ ויאכל דהא מאן דאית ליה

קדשה לעמיד לצא סצירא ליה

מקריצים אע"פ שאין צית כדאמרין

צמגילה נקראת (דף י:): ה"ג ואי

קסבר לא קדשה אפילו בכור גמי

תיבעי. ואי קסצר קדושת הצית

צטולה ומיצעני ליה צמעשר הואיל

ואינו נריך לצית אי מתאכיל

צירושלים לפני ה' קרינא ציה אי לא

אפי' צכור נמי כי האי גוונא מיצעני

ליה כגון צכור שזרק דמו וחרצ

הצית ועדיין צשרו קיים מהו

שיאכלוהו: אמר רבינא **לעולם קסבר**

לא קדשה והבא. דקא פשיט ליה

למעשר מצכור צכור שאינו נריך

לצית דומיא דמעשר עסקינן והא

דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום

דאיתקש צשרו לדמו דכתיב⁷ ואת דמם

חזרוק על המזבח וגו' וצטרס יהיה

לך וגו' וליף מינייה צשעה שהיא ראזיה

לזריקת דם אחת אוכל את הצצר ולא

משנהרס המזבח: ובי דבר הלמוד

בהיקש. מן הדם: חוזר ומלמוד. על

המעשר צהיקש הא קיימא לן צוצחיס

צאזיהו מקומן (דף מט:): שאין למדין

צקדשים למד מן הלמד: חולין הוא.

וצחולין למדין למד מן הלמד:

הניחא

דאמרין למסקנא דלא קדשה אס כן מאי מיצעני

גצי צכור נמי למה לי היקשא דצשרו לדמו תיפוק ליה (י) דצלאו ההיקשא דהיכא דאכיל הו לכו כחוך לחומה כיון דלא קדשה ותו

קדשים צחוך ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן צשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל צכור כלא צית ולא הו

ממעטינן (ה) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (וצחיס ס.) דמנצח שנפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי

דקדשה דנאכל אפילו ליכא מנצח ושאינ הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגריס לעיל ואי סצר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו

מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל כלא פדיון דלא הו כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אס כן לא משכחת מעשר

דקדושת הארץ צטולה דודאי קדושת צית לא קידשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד לצא לענין מעשרות ולא תליא הא צהא אצל הכא

מיירי שאין המנצח כלל צנוי¹⁸ וגריס לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לצא וטעמא דצכור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דאתקש

צשרו לדמו דצענין שיהא המנצח קיים צשעת אכילת צשרו הלכך כל כמה דילפינן דצכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל

כלא פדיון ואס תאמר צרייתא דאמרה צכורים יוכיחו מנלן דצכורים לא מתאכלי כשאין מנצח אס הונחו אלל מנצח וחרצ דצעי

למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרין צצרייתא צכורים יוכיחו מיירי צצכורים שלא הוצאו כלל צפני הצית עד לאחר

חורצן וצודאי היה להש"ס להשיצ דאס כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לצית גס צצציל

הנחה ולא צצציל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לצית אלא צצציל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר צמסקנא ומה

שזוקק הש"ס להעמיד צצכור שזרק דמו לפני הצית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הצית כמו צכורים משום דתנא מסיים קרא

דהקיש הכחוצ ואין נכון להעמיד צצכור שהוא אחרי הצית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדפ"ל ולא שייך

להקיש מעשר לצכור אלא דוקא כשאין הצכור נריך לצית אלא דוקא צצציל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי

צמשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצכורים שהוצאו אחר הצית אף על גז דלא נשאר צמסקנא וצכור נמי צצתחלת הצצרייתא יכול

היה להיות צצכור שאחר הצית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמוציצ שכן אין¹⁹ טעון מתן דמים:

רישא

לעמיד לצא אית ליה שמקריצין אע"פ שאין צית כדאמרין צמגילה (דף י:). ה"ג ואי קסצר לא קדשה אפי' צכור נמי מיצעני. ואי קסצר קדושת צית צטולה לה ומיצעני ליה צמעשר הואיל ואינו נריך לצית מי מתאכיל

צירושלים ולפני ה' קרינא ציה או לא. **אפילו בכור כה"ג גמי תיבעי ליה**. כגון שקרצו דמיו ואימוריו וחרצ הצית וצשרו קיים מהו שיאכלוהו. אמר רבינא **לעולם קסבר לא קדשה**. והכא דקפשיט ליה מעשר

מצכור צצכור שאינו נריך לצית דומיא דמעשר קפשיט ליה דפשיטא ליה גציה דלא מיאכיל [וצחיס ס:].

מכאן

פרק שלישי

מכות

יט.

יכרך יעלה אדם מעשר (ד) בידו בזמן הזה. ויאכלנו כלא פדיון דקדושה (ירושלים¹⁸) לא צטולה לענין מעשרות:

ולימא מצוה בו. פירוש שכן טעונין קריאה למנזה קודם שיאכל

צכורים ומעשר שני אוכלין אותו כלא שום קריאה ומה

שקורין למעשר¹⁹ צשנה שלישית היה

ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני:

מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן

צד מוזבח. ויש למפרך²⁰ שכן

אסורים לזרים כדפריך רצה לעיל²¹

והא דאמר צצרייתא צכורים יוכיחו

צ"ל דמיירי צצכורים שהופרשו צפני²²

חורצן הצית דאס הופרשו אחר הצית

אינן קדושין כלל וחולין הן דמתן פרק

שני²³ דצכורים יש צתרומה ומעשר

מה שאין כן צצכורים שהתרומה

והמעשר אוסרין ויש להס שיעור

ונוהגין צכל הפירות צפני הצית

ושלא צפני הצית וצכורים אינן אלא

צצצעה מינין וצפני הצית:

אפילו בכור גמי. צ"ל דמיירי

אס עשה מנצח וזרק

דמו אליצא (ה) דקדושת צית לא צטולה

דמקריצין אע"פ שאין צית דצלא

מנצח פשיטא דצכור לא דהא צעי

מתן דס ואימורים ואס תאמר לימא

דצכור דצצרייתא דקאמר מה צכור

וכו' מיירי היכא דלא עשה מנצח

וצ"ל דלהסא דדאי לא הוה מדמי

צכור למעשר ולא דמי ליה מעשר:

ואי סבר לא קדשה אפילו בכור

גמי תיבעי. כך גרסת רש"י

דמוקי ליה צצכור שנשחט וזרק

דמו קודם חורצן דהסא הו דומיא

דמעשר כדפ"ה וא"ת אי לא קדשה

אס כן לא משכחת לה מעשר

דקדושת הארץ צטולה וי"ל²⁴ דודאי

קדושת צית לא קדשה אצל קדושת

הארץ קדשה לעמיד לצא לענין

מעשרות אצל קשה דאי לא קדשה

קדושת הצית לעולם א"כ צמות

מותרות דהא צהא תליא כדמוכח

צמגילה (דף י:). ואס כן יציא מעשר

שני ויהא נאכל צכל ערי ישראל

כדאמרין צוצחיס (דף קצ:): צאו

לנוצ ולגצעון הותרו הצמות וקדשים

קלים ומעשר שני נאכלין צכל העיר²⁵

וי"ל דמיירי שגדל²⁶ לפני הצית שהזוקק

להציאו למקום וצהכי ניחא נמי קושיא

קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה

כהאי גוונא אצל קשה לגירסא זו

דאמרין למסקנא דלא קדשה אס כן מאי מיצעני

גצי צכור נמי למה לי היקשא דהיכא דאכיל הו לכו כחוך לחומה כיון דלא קדשה והו ליה כאוכל

קדשים צחוך ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן צשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל צכור כלא צית ולא הו

ממעטינן (ה) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (וצחיס ס.) דמנצח שנפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי

דקדשה דנאכל אפילו ליכא מנצח ושאינ הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגריס לעיל ואי סצר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו

מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל כלא פדיון דלא הו כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אס כן לא משכחת מעשר

דקדושת הארץ צטולה דודאי קדושת צית לא קידשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד לצא לענין מעשרות ולא תליא הא צהא אצל הכא

מיירי שאין המנצח כלל צנוי¹⁸ וגריס לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לצא וטעמא דצכור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דאתקש

צשרו לדמו דצענין שיהא המנצח קיים צשעת אכילת צשרו הלכך כל כמה דילפינן דצכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל

כלא פדיון ואס תאמר צרייתא דאמרה צכורים יוכיחו מנלן דצכורים לא מתאכלי כשאין מנצח אס הונחו אלל מנצח וחרצ דצעי

למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרין צצרייתא צכורים יוכיחו מיירי צצכורים שלא הוצאו כלל צפני הצית עד לאחר

חורצן וצודאי היה להש"ס להשיצ דאס כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לצית גס צצציל

הנחה ולא צצציל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לצית אלא צצציל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר צמסקנא ומה

שזוקק הש"ס להעמיד צצכור שזרק דמו לפני הצית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הצית כמו צכורים משום דתנא מסיים קרא

דהקיש הכחוצ ואין נכון להעמיד צצכור שהוא אחרי הצית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדפ"ל ולא שייך

להקיש מעשר לצכור אלא דוקא כשאין הצכור נריך לצית אלא דוקא צצציל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי

צמשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצכורים שהוצאו אחר הצית אף על גז דלא נשאר צמסקנא וצכור נמי צצתחלת הצצרייתא יכול

היה להיות צצכור שאחר הצית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמוציצ שכן אין¹⁹ טעון מתן דמים:

רישא

לעמיד לצא אית ליה שמקריצין אע"פ שאין צית כדאמרין צמגילה (דף י:). ה"ג ואי קסצר לא קדשה אפי' צכור נמי מיצעני. ואי קסצר קדושת צית צטולה לה ומיצעני ליה צמעשר הואיל ואינו נריך לצית מי מתאכיל

צירושלים ולפני ה' קרינא ציה או לא. **אפילו בכור כה"ג גמי תיבעי ליה**. כגון שקרצו דמיו ואימוריו וחרצ הצית וצשרו קיים מהו שיאכלוהו. אמר רבינא **לעולם קסבר לא קדשה**. והכא דקפשיט ליה מעשר

מצכור צצכור שאינו נריך לצית דומיא דמעשר קפשיט ליה דפשיטא ליה גציה דלא מיאכיל [וצחיס ס:].

עין משפט

גר מצוה

כו א מיני פ"ג מהל'

צכורים הל' א סמג עשין

קלט:

פח ב מיני שס הל' ב:

פח ג מיני פ"צ מהל'

מעשר שני הל' א סמג

עשין קלו:

ע ד מיני פ"א מהל'

תרומות הל' ה ופ"ו

מהל' צית הצמרה הל' טז:

ליקוטי רש"י

ש"עשה דברים משום

ג' זקנים. דנר אחד מכל

זקן וזקן [וצחיס ס:]. ג' זקנים. רצי ישמעאל ור"ע

ובן עזרי [תמורה כא.]. ר' ישמעאל אומר כו'. זו

היא אחת מהן. יבוא מעשר

יעלה אדם מעשר שני. דקסצר קדושת

הארץ לא צטולה וצריכה הפרשת מעשרות מן

המורה וקאמר יכול יאכלנו עכשיו צירושלים כלא

פדיון [וצחיס ס:]. בכור ומעשר

דכתי' (דברים יצ) והצחיס שמה עולותיס

וגו' ותרומת ידכס אלו צכורים. מה בכור אינו

צאבא כו'. כדמפרש לקמיה דצני מתן דמים

ואימורין